

Konferencja „Filozofia XVII wieku – jej źródła i kontynuacje”, 25–26 czerwca 2018 roku

Wprowadzenie do najnowszego numeru
„Studiów z Historii Filozofii”

W czerwcu 2018 roku odbyła się czternasta coroczna konferencja poświęcona filozofii siedemnastowiecznej – po raz trzeci została ona zorganizowana przez Instytut Filozofii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika przy współpracy z Toruńskim Oddziałem Polskiego Towarzystwa Filozoficznego. Jak co roku, głównym celem spotkania była dyskusja nad źródłami i wpływem owej filozofii na myśl kolejnych epok. Tematem konferencji były główne problemy filozofii XVII wieku – epoki wielkich systemów, obejmujących problematykę ludzkich władz poznawczych, teorie prawdy, metody, możliwości i granic poznania, teorie wiedzy i języka, kwestie relacji człowieka, natury i Boga, wolności i konieczności, etyki, religii, zagadnienia ustrojów politycznych, tolerancji i wolności sumienia, a także rozumienia roli i znaczenia sztuki oraz rzemiosła w poznawaniu natury.

Podobnie jak w latach ubiegłych, konferencja zgromadziła badaczy z różnych ośrodków naukowych w Polsce, pozwalając na wymianę informacji o prowadzonych obecnie badaniach nad filozofią XVII stulecia, a także przygotowywanych przekładach tekstów źródłowych, monografiach i opracowaniach szczegółowych. Wystąpienia konferencyjne poświęcone były doświadczeniom twórców największych systemów filozoficznych XVII wieku, a także dokonaniom myślicieli słabiej dotychczas obecnych w polskich badaniach. Przedmiotem zainteresowań prelegentów była filozofia Kartezjusza, Barucha

Spinozy, Gottfrieda Wilhelma Leibniza, Thomasa Hobbesa i Johna Locke'a, ale także Anny Marii van Schurman, Pierre'a Bayle'a, Roberta Boyle'a, Henry'ego More'a i Richarda Burthogge'a. Podczas prezentacji nie tylko rekonstruowano stanowiska siedemnastowiecznych myślicieli, ale też wskazywano na ich znaczenie dla dokonań późniejszych: podkreślano powinowactwa spinozizmu z religijnym racjonalizmem Immanuela Kanta czy współczesne interpretacje nowożytnej refleksji nad językiem. Szczególnie dużo uwagi poświęcono znaczeniu filozofii Kartezjusza, omawiając jej wpływ na stworzoną przez Charles'a La Brune'a teorię malarską, Kierkegaardowskie odczytanie stanowiska kartezjańskiego, a także związki kartezjanizmu z ideologią transhumanizmu.

Program konferencji (w kolejności wystąpień):

- Jerzy Kopania (Akademia Teatralna im. A. Zelwerowicza, Wydział Sztuki Lalkarskiej w Białymstoku) *Descartes jako prekursor ideologii transhumanizmu*
- Adam Grzeliński (Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń) *John Locke, ludzki rozum i chrześcijaństwo*
- Maria Nowacka (Instytut Medycyny Wsi, Lublin) *Locke'a rozumienie autonomii osoby ludzkiej jako źródło współczesnej autonomii pacjenta*
- Marta Szymańska-Lewoszewska (Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń) *Locke'a rozważania o tolerancji w pierwszej połowie XVIII wieku w Irlandii*
- Bartosz Żukowski (Uniwersytet Łódzki) *Idealistyczna teoria intelektu i jej źródła klasyczne. Przypadek Richarda Burthogge'a*
- Zbigniew Pietrzak (Uniwersytet Wrocławski) *Spór o ontologię własności przyrody: Robert Boyle – perypatetycy, spagirycy i matematycy*
- Dariusz Kucharski (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa) *Atomizm w ujęciu Henry'ego More'a – kontekst teologiczny*
- Leszek Kopciuch (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej) *Czy i jaki egoizm jest zły? Z inspiracji stanowiskiem Hobbesa*
- Aleksandra Horowska (Uniwersytet Wrocławski) *Podmiotowość prawna w filozofii Leibniza i jej (kartezjańska?) geneza*

- Jolanta Żelazna (Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń) *Leibniza „Uwagi krytyczne o Spinozie”. Kwestia „duszy”*
- Anna Tomaszewska (Uniwersytet Jagielloński, Kraków) *Racjonalizm religijny Kanta a religia w „kręgu Spinozjańskim”*
- Honorata Jakuszko (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin) *Kondycja ludzka według P. Bayle’a*
- Joanna Usakiewicz (Uniwersytet w Białymstoku) *Anna Maria van Schurman (1607–1678) a filozofia*
- Krzysztof Tarkowski (Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń) *Ian Hacking o zmianie postrzegania natury języka w okresie nowożytnym*
- Zbigniew Drozdowicz (Uniwersytet Adama Mickiewicza, Poznań) *Raz jeszcze o kartezjańskim przełomie filozoficznym*
- Przemysław Gut (Katolicki Uniwersytet Lubelski) *Kartezjusz i samowiedza. Narodziny filozofii nowożytnej*
- Kinga Kaśkiewicz (Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń) *Fizjonomika i ekspresja według Le Bruna jako plastyczny obraz dla „Namiętności duszy” Kartezjusza*
- Tomasz Kupś (Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń) *Kierkegaard o Kartezjuszu*
- Emilia Zawadzka (Uniwersytet Łódzki) *Kartezjanizm jako źródło spinozyzmu*

Adam Grzebiński i Jolanta Żelazna